OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ 6.2.2017
Opetusneuvos Paavo-Petri Ahonen

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta

VNS 7/2016 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030 / Teema: Suomessa puhtaan energian tuottamiseen tarvittava teknologia on olemassa, mutta mitä tekevät kuluttajat? Miten kansalaiset oppivat kestävän elämäntavan riittävän nopeasti yli sukupolvien (koulutus & kulttuuri)?

Kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa linjataan konkreettisia toimia ja tavoitteita, joilla Suomi saavuttaa hallitusohjelmassa sekä EU:ssa sovitut tavoitteet. Strategiaa täydentää taustaraportti, jossa on esitetty strategian linjausten taustaksi tehtyjä skenaarioita ja niihin pohjautuvia analyysejä. Taustaraportissa myös on esitelty tiedotukseen, koulutukseen ja viestintään liittyvä näkemys.

OKM katsoo, että varsinaisessa strategiassa voitaisiin jatkossa mainita ja tunnistaa osaajien kouluttamisen ja tiedon tuottamisen merkitys sekä kestävän elämäntavan edistäminen.

<u>Kestävän kehityksen kasvatus – koulutus ja viestintä</u>

OKM:n näkemyksen mukaan kestävän kehityksen kasvatuksen tärkeimpiä tavoitteita ovat kestävän tulevaisuuden rakentaminen, osallistuminen sekä vaikuttamisen taitojen harjoitteleminen sekä yhteiskunnallisella että arjen ja omien valintojen tasolla. Jo nuorimmat kansalaiset tarvitsevat kasvatusta ympäristön ja ilmaston huolehtimisesta kuten esimerkiksi energian ja materiaalien järkevästä käytöstä sekä vastuullisuuden merkityksen ymmärtämisestä. Lapsina ja nuorina opitut asiat ja arvot vaikuttavat ympäristövastuulliseen käyttäytymiseen koko eliniän.

Kestävän kehityksen näkökulma on vuosien 2016–2019 aikana käyttöön tulevassa perusopetuksen opetussuunnitelmassa nostettu suomalaisen kouluopetuksen sisällöllisiin tavoitteisiin. Perusopetuksen arvopohjaan kuuluu kestävä kehitys ja sen eri ulottuvuudet – ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen – eli niin sanottu ekososiaalinen sivistys. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja sekä vaikuttamaan niihin.

Uusi lukion opetussuunnitelma tuli voimaan vuonna 2016. Sen arvoperustassa sivistyksen kasvattamiseen kuuluu kestävän elämäntavan ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys sekä osaamisperustan rakentaminen ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle.

Ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakoulutuksessa katetaan ennen kaikkea osaajien kouluttamisen ja tiedon tuottamisen tarvetta. Samalla katetaan opettajakoulutuksen kautta tärkeää yleissivistävää näkökulmaa.

Koululaitosta ja opiskeluaikaa laajempi kestävän kehityksen kasvatus on suurelta osin viestintää. On huomioitava siihen vaikuttavat eri seikat ja viitekehykset kuten yksilöitä kiinnostavat taloudelliset näkökulmat sekä eettiset perusteet ja yhteisön malli.

OKM katsoo, että tiedekasvatus kaikissa ikäluokissa on tärkeä väline edistettäessä kestävän elämäntavan juurruttamista laajemmin. Yhteiskunnan haasteet kuten esimerkiksi ympäristöstä ja ilmastosta

huolehtiminen ovat hyviä teemoja, kun tiedekasvatuksen keinoin tarjotaan tietoa ja sen arviointikykyä sekä yleistä medialukutaitoa. Tiedekeskuksissa kestävän kehityksen aiheet ovat yleisiä näyttelyteemoja. Myös tutkijoiden ja toimittajien yhteistyön syventäminen edistää vaikuttamista tiedekasvatuksen kautta.

Kestävän kehityksen edistämistyön toteuttajina ovat olleet koulujen opettajien lisäksi erityisesti kansalaisjärjestöt. Eri toimijatahojen yhteistyö ja tietoisuus toistensa toiminnasta ovat keskeisiä painopisteitä kestävän kehityksen kasvatuksen edistämisessä.